

Clanak Visokog predstavnika, Wolfganga Petritscha: "Justice in The Hague Can Clear the Air in Bosnia"

Odluka srbijanske vlade da izruci Slobodana Milosevica Hagu docekana je sa gotovo univerzalnim zadovoljstvom. Ovo izrucenje predstavlja doprinos novom politickom okruzenju, u kome se energija moze usredsrediti na ekonomske reforme i razvoj u cijeloj bivsoj Jugoslaviji.

Pozitivni ucinak sudjenja g. Milosevicu pred Medjunarodnim krivicnim sudom bice osobito vidljiv u Bosni i Hercegovini, gdje je nacionalisticki plan srbijanskog vodje dosao do izrazaja na najtrajniji i najdestruktivniji nacin.

Konacno je moguce rastjerati strah i cinizam koji su prozimali poslijeratni oporavak ove zemlje a idealno bi bilo da se to dogodi istom brzinom i sa istom efikasnoscu sa kakvom je g. Milosevic u cetvrtak navece, preko Tuzle, prebacen iz Beograda do Haga.

Njegovo izrucenje pripremilo je pozornicu za hapsenje i izrucenje i preostalih optuzenika. Prvi sef jedne drzave koji ce odgovarati pred medjunarodnim sudom trenutno se nalazi u pritvoru u zatvoru Scheveningen. Nema vise ni praktigen. Nema vise ni prakticnih ni politickih razloga kojima bi se mogla objasniti cinjenica da su druge osobe osumnjicene za ratne zlocine i dalje na slobodi. Tokom 1998. i 1999., kao posebni izaslanik Evropske unije za Kosovo, ucestvovao sam u dugotrajnim pregovorima sa g. Milosevicem. Kako su sastanci odmicali, dvije stvari su mi postale jasne. Jedna je bila to da je on motiviran zeljom da zadrzi vlast, i da je savladao vjestine koje su mu potrebne da bi svoj narod uvjerio da je on

njegov prirodni vodja.

Druga stvar je to da je program etnicke segregacije, koji je u periodu od jedne decenije donio vojni poraz i ekonomsku bijedu, i dalje ostao u centru njegovog cjelokupnog razmislijanja. On je na kraju odstupio od dogovora iz Rambouilleta, koji bi osigurao korektan i miran suzivot Albanaca i Srba na Kosovu. Umjesto toga, odlucio se za apsurfdu i katastrofalu konfrontaciju sa NATO-m, koja je u roku od nekoliko sedmica dovela do još jednog skupog poraza njegove zemlje i do daljeg besmislenog gubitka ljudskih života.

Do sada su g. Milosevic i neki od njegovih najbližih suradnika uspjevali da izbjegnu odgovornost za dogadjaje koji su pratili raspad Jugoslavije. To je promijenjeno njegovim izrucenjem. On može poricati odgovornost za zlodjela paravojnih jedinica koje su naoružavale i obucavale snage pod njegovom kontrolom. No, ono što sigurno ne može poricati je cinjenica da jda je etnicko ciscenje bilo instrument kojim se koristili njegovi opunomocenici da bi ostvarili njegov nacionalni program u Bosni i Hercegovini. Vec duze od pet godina Bosna i Hercegovina nastoji da se distancira od strasnog naslijedja rata. Strpljivo i pozitivno, ljudi ove zemlje rade na obnovi kuća i škola i puteva i bolnica, rade na ponovnoj izgradnji cjelokupnog društva. No, imunitet od hapsenja i krivicnog gonjenja kojeg je uzivao preveliki broj ljudi odgovornih za zločine bacao je umrtvljujući pokrov preko svega što bi oni uradili, poput sablasti.

To je kao da neko ukrade sve što posjedujete i spali vam kuću i onda nastavi živjeti u vasem susjedstvu. Vi obnovite kuću, nabavite nove stvari, sve vratite u prijasnje stanje – ali svo vrijeme ste svjesni da je zločinac i dalje tu negdje. Ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Zlatko Lagumdzija, nakon što je čuo vijesti o Milosevicevom izrucenju, prokomentirao je: "Nema više ajkule, ali ostalo je još pirana u vodi."

Ovo izrucenje pobija mnoge od sumnjivih razloga koji su navodjeni kao argumenti protiv hitnog hapsenja Radovana Karadzica, Ratka Mladica i drugih koji su optuzeni za zlocine protiv čovjeknosti u Bosni i Hercegovini.

Od kada sam preuzeo dužnost visokog predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini, kontinuirano sam apelirao na organe vlasti, policiju i pravosudavosudne organe da uhapse ratne zlocince za koje se znalo da zive na teritoriji pod njihovom jurisdikcijom. Beogradske vlasti sada suradjuju sa HAGOM, ali administracija u Republici Srpskoj to i dalje ne radi. Apelirao sam na predsjednika, premijera i parlament tog dijela Bosne i Hercegovine da konacno poduzmu odlucne mјere u tom smislu. Srpski dio BiH je jedino područje u bivsoj Jugoslaviji na kome nije postignuta odgovarajuća suradnja sa tribunalom. To je sramotno. Osobe koje je tribunal optuzio moraju biti uhapsene i moraju se pojaviti pred sudom.

Svrha tribunala je da identificira i kazni pojedince. Vazno je to imati na umu, jer je neuspјeh u dovodenju pred lice pravde onih koji su odgovorni za etnicko ciscenje podstakla tendencije pripisivanja kolektivne krivnje.

Tek kada se krivci izvedu pred sud, pristojni građani, koji nisu zeljeli da imaju nikakve veze sa etnickim ciscenjem ili ekstremnim nacionalizmom koji je osnova etnickog ciscenja, mogu se konacno osloboediti nepravednog tereta odgovornosti koja im je pogresno pripisana. Beogradske vlasti stavljaju tačku na diskreditirani nacionalizam koji je upropastio njihovu zemlju. Sada se moraju okrenuti dugotrajnog zadatku obnove političke, ekonomskе i društvene u partnerstvu sa susjedima i međunarodnom zajednicom u cjelini. Moj zadatak je da nadzirem provedbu civilnih aspekata Daytonskog sporazuma, kojim je zaustavljen rat u Bosni i Hercegovini. Ovaj zadatak će postati laksi kada se osobe odgovorne za orkestriranje zločina pocinjenih u tom ratu pojave pred sudom. Kada do toga dodje, proces obnove i pomirenja može krenuti brže, jer vise neće biti generalnog osjecanja da su neki ljudi

uspjeli da prodju nekaznjeni zbog svojih zlocina.

Pravda je možda spora, ali sigurna. To će pruziti osobito zadovoljenje u Bosni i Hercegovini, koja je bila glavna žrtva smrtonosnog nacionalizma g. Milosevica.

Autor teksta, visoki predstavnik međunarodne zajednice za Bosnu i Hercegovinu, bio je specijalni izaslanik Evropske unije za Kosovo i glavni pregovarac EU na mirovnim razgovorima u Rambouilletu kod Pariza. Njegov komentar objavljen je u "International Herald Tribune".